

Onderzoek naar de wettelijke knelpunten

Ontwikkelen over de grenzen heen

Andersson Elffers Felix

Maliebaan 16
Postbus 85198
3508 AD Utrecht

+31 30 236 30 30
mail@aef.nl
www.aef.nl

Kamer van Koophandel
30096560

Datum

9 april 2021

Opdrachtgever

Programma Met Andere Ogen

Onderzoeksteam

Hilke Grootelaar (H.Grootelaar@aef.nl)

Samar Nafie

Evelien Rutgers

Jolien van der Vegt

Referentie

GV606/conceptrapport 29 januari 2021

Inhoud

1 Inleiding	4
2 Een overzicht van de wettelijke kaders	6
2.1 Een samenvatting van de wetten	6
2.2 Partijen met een wettelijke verantwoordelijkheid	9
3 Bevindingen wettelijke kaders	11
3.1 Onderwijs	11
3.2 Jeugdhulp, ondersteuning en zorg	12
3.3 Werk en Inkomen	14
3.4 Samenhang tussen alle wetten	15
4 De wettelijke kaders in de praktijk	17
5 Conclusies	23
5.1 De wet- en regelgeving in samenhang bezien.....	23
5.2 Belemmerende aspecten in de wet- en regelgeving voor de samenwerking tussen onderwijs, zorg en jeugd.....	24
5.3 Aanknopingspunten voor een vervolg	26
Bijlage: geïnterviewde professionals	29

1 Inleiding

Het Programma Met Andere Ogen wenst een optimale ontwikkelkans voor ieder kind

Ieder kind verdient een optimale kans om zich te ontwikkelen. In de praktijk is dit echter nog niet altijd het geval. Zeker als er vanuit onderwijs, jeugd en zorg ondersteuning nodig is, sluit de wet- en regelgeving niet altijd goed op elkaar aan. Om duidelijkheid te krijgen over de belemmeringen in de wettelijke kaders, heeft het Programma Andere Ogen AEF gevraagd een onderzoek uit te voeren.

Het onderzoek moet meer inzicht bieden in eventuele wettelijke knelpunten

Het onderzoek focust zich op aspecten in de wettelijke kaders waardoor professionals worden bevorderd of belemmerd in hun werk rondom kinderen. Specifiek wenst het Programma Met Andere Ogen inzicht te krijgen in:

1. De aspecten in de huidige wet- en regelgeving die de samenwerking tussen onderwijs, zorg en jeugd bevorderen of bemoeilijken en dus invloed hebben op (de kwaliteit van) de ondersteuning die kinderen krijgen.
2. De mate waarin de huidige wettelijke kaders gezamenlijk bijdragen aan het versterken van het normale leven, de preventie en samenwerking tussen voorzieningen.
3. De prikkels in de stelsels die maken dat aandacht blijft uitgaan naar ‘de achterkant’, naar vraagstukken rondom kinderen en gezinnen met problemen, naar het topje van de piramide.

Hierbij hebben we oog voor verschillende groepen kinderen

In het onderzoek maken we onderscheid tussen drie groepen kinderen:

Kinderen die opgroeien zonder aanvullende problematiek en gebruik maken van basisvoorzieningen.

Kinderen die opgroeien met lichte problematiek. Zij maken gebruik van zowel basisvoorzieningen als basisondersteuning.

Kinderen met complexe problematiek. Zij maken gebruik van basisvoorzieningen, basisondersteuning en gespecialiseerde ondersteuning. Deze problematiek kan meervoudig zijn, maar hoeft niet.

Het onderzoek hebben we opgedeeld in twee fasen

In de eerste fase hebben we een juridische analyse van de relevante wet- en regelgeving uitgevoerd. We hebben hierbij niet op artikelniveau de wetten uitgeplozen, maar op hoofdlijnen. In het kader vindt u de verschillende wetten die we hebben meegenomen in het onderzoek. Deze selectie is tot stand gekomen met de begeleidingscommissie.

Jeugdwet Wet Passend Onderwijs Wet Langdurige Zorg Wet Publieke
Gezondheid Wet Maatschappelijke Ondersteuning Zorgverzekeringswet Wet
Primair Onderwijs Wet Voortgezet Onderwijs Wet Kinderopvang Wet Verplichte
Meldcode Wet Veiligheid op school Leerplichtwet

Per wet hebben we informatie over de volgende elementen verzameld:

- De tijdsgeest waar de wet uit stamt
- Het doel van de wet en de doelgroep waarop de wet zich richt
- De wettelijke opdracht
- De verschillende prikkels in de wetgeving (effectiviteitsprijkkels, samenwerkingsprijkkels en preventieprijkkels)

Vervolgens hebben we de verschillende wetten met elkaar vergeleken: zitten er synergiën en/of tegenstrijdigheden tussen de verschillende wetten? We focusten ons daarbij op het perspectief van de professional¹: zijn er elementen en/of tegenstrijdigheden in de wettelijke kaders waardoor professionals worden belemmerd om kinderen zich doorlopend te laten ontwikkelen?

In de tweede fase hebben we de uitkomsten van de wettelijke analyse getoetst tijdens bijeenkomsten met professionals. In totaal hebben we in drie regio's bijeenkomsten georganiseerd met professionals vanuit het jeugd en onderwijsdomein. In de bijlage vindt u een overzicht van de partijen die aanwezig waren. Tijdens deze bijeenkomsten bespraken we met professionals in hoeverre de elementen/tegenstrijdigheden uit onze wettelijke analyse hun in de praktijk belemmeren en of er nog andere elementen zijn in de wetgeving die hun belemmerd in hun werk om kinderen zich doorlopend te laten ontwikkelen.

In de volgende hoofdstukken beschrijven we de uitkomsten van ons onderzoek

- In **hoofdstuk 2** bieden we een overzicht van de wettelijke kaders. We lichten de wetten kort toe en laten zien met welke wetten de drie groepen kinderen te maken krijgen.
- In **hoofdstuk 3** leest u onze bevindingen. Hierin schetsen we de synergiën en tegenstrijdigheden van de verschillende wetten.
- In **hoofdstuk 4** maken we de koppeling tussen onze wettelijke analyse en de ervaringen van professionals.
- In **hoofdstuk 5** vindt u de conclusies van het onderzoek.

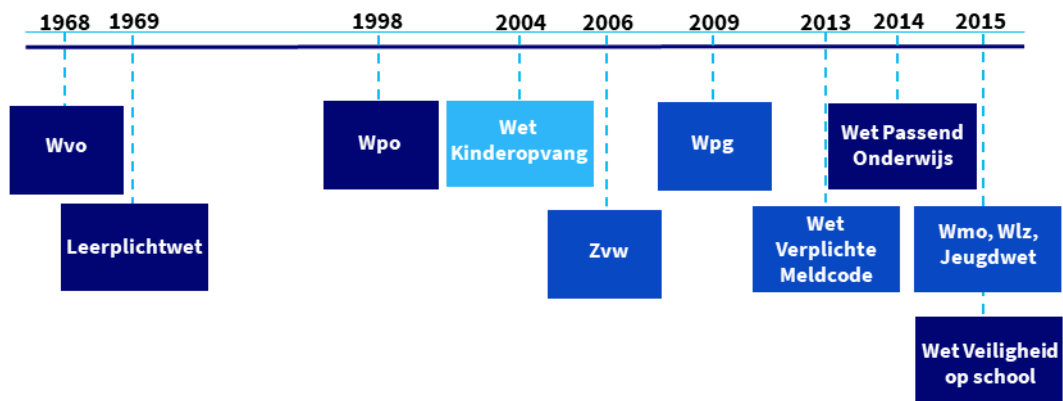
¹ Met professionals bedoelen we mensen die binnen het onderwijs, jeugd en zorg werken.

2 Een overzicht van de wettelijke kaders

In totaal hebben we twaalf wetten geanalyseerd. Elke wet heeft zijn eigen doel, relevante partijen en prikkels binnen de wet. In dit hoofdstuk lichten we de wetten kort toe. Eerst vindt u een beknopte samenvatting per wet en vervolgens een overzicht van de partijen die volgens deze wetten een wettelijke verantwoordelijkheid hebben.

2.1 Een samenvatting van de wetten

Hieronder vindt u een samenvatting van alle wetten. Hierbij maken we onderscheid tussen de wetten die betrekking hebben op de thema's **onderwijs; jeugdhulp, ondersteuning en zorg;** en **werk en inkomen**. Om de wetten in perspectief te plaatsen, vindt u deze eerst in chronologische volgorde in onderstaande tijdslijn.

De wetten die betrekking hebben op onderwijs

Wet Voortgezet Onderwijs (Wvo)

De Wvo is in 1968 ingevoerd en is sindsdien vele malen gewijzigd. Mede hierdoor is de wet erg omvangrijk. Eén van de doelen van deze wet is om alle leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces te laten doorlopen. Schoolbesturen hebben de taak om – via samenwerkingsverbanden – de juiste ondersteuning te bieden aan iedere leerlingen. Deze wet richt zich op alle leerlingen in het voortgezet (speciaal) onderwijs, dus op alle drie de doelgroepen van ons onderzoek.

Leerplichtwet

De Leerplichtwet is in 1969 ingevoerd om de leerplicht te verlengen, uit te breiden en het toezicht hierop effectiever in te richten. Het objectief is om het recht op onderwijs van alle kinderen te waarborgen. Vanaf 5 tot 16 jaar geldt een leerplicht, leerlingen vanaf 16 jaar zonder startkwalificatie hebben een kwalificatieplicht. Het is aan leerplichtambtenaren om te controleren of leerlingen en hun ouders zich houden aan de leerplicht en – indien nodig – om te handhaven. Dit moet worden gedaan aan de hand van een instructie die door gemeenten wordt opgesteld. Om dit mogelijk te maken zijn scholen verplicht om ongeoorloofd schoolverzuim te melden. De wet richt zich op alle drie de doelgroepen van ons onderzoek.

Andersson Elffers Felix

Wet Primair Onderwijs (Wpo)

De Wpo is in 1998 ingevoerd en vervangt een aantal wettelijke bepalingen voor het basisonderwijs en het speciaal onderwijs voor kinderen met leer- en opvoedmoelijkheden en in hun ontwikkeling bedreigde kleuters. Het uitgangspunt is om zorg op maat te realiseren voor leerlingen die daar behoefte aan hebben. Doel van deze wet is om het onderwijs zodanig in te richten dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen. Samenwerkingsverbanden van basisscholen en speciale scholen voor basisonderwijs hebben de taak om een systeem te hanteren van signaleren, diagnosticeren en remediëren. De wet richt zich op alle drie de doelgroepen van ons onderzoek.

Wet Passend Onderwijs

De Wet Passend Onderwijs is in 2014 ingevoerd en wijzigt onder andere de Wpo en de Wvo. Deze wet heeft de organisatie van voorzieningen voor extra ondersteuning van leerlingen aangepast, evenals de financiering daarvan. Met deze wet wordt beoogd om voor alle leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte zo passend mogelijk onderwijs te realiseren. Er wordt naar gestreefd om zoveel mogelijk kinderen regulier onderwijs te laten volgen. Om passend onderwijs te kunnen bieden dienen regionale samenwerkingsverbanden van schoolbesturen een plan te maken en samen met gemeenten 'op overeenstemmingsgericht overleg' (oogo) te voeren. De wet richt zich op de tweede en derde doelgroep van ons onderzoek.

Wet Veiligheid op school

De Wet Veiligheid op school is in 2015 geïntroduceerd na meerdere aanwijzingen dat de (sociale) veiligheid op scholen achteruit ging. Onder andere de Wpo en de Wvo zijn hiermee gewijzigd. De verantwoordelijkheid van scholen om zorg te dragen voor de veiligheid van alle leerlingen, evenals een veilig schoolklimaat, is hiermee wettelijk verankerd. Scholen zijn verplicht om sociaal veiligheidsbeleid te voeren en de sociale veiligheid van leerlingen te monitoren. De wet richt zich op alle drie de doelgroepen van ons onderzoek.

Wetten die betrekking hebben op jeugdhulp, ondersteuning en zorg

Zorgverzekeringswet (Zvw)

De Zvw is in 2006 ingevoerd met als doel het verbrokkelde zorgsysteem in te ruilen voor één wettelijk verzekeringsregime met meer doelmatigheid, minder centrale sturing en goede toegankelijkheid. De Nederlandse basisverzekering is een verplichte zorgverzekering. De basisverzekering dekt vooral curatieve zorg, zorg die is gericht op de genezing en behandeling van acute en chronische lichamelijke aandoeningen en de geestelijke gezondheidszorg voor volwassenen. Verzekerden hebben recht op tijdige medisch noodzakelijke zorg. Zorgverzekeraars zijn verplicht ervoor te zorgen dat iedere verzekerde tijdig medische zorg krijgt. De uitvoering van de zorg vindt plaats bij een breed scala van zorgaanbieders. De wet richt zich op de tweede en derde doelgroep van ons onderzoek.

Andersson Elffers Felix

Wet publieke gezondheid (Wpg)

De Wpg is ingevoerd in 2009 ter vervanging van (onderdelen van) eerdere wetgeving. De wet regelt de publieke gezondheidszorg: de gezondheid beschermende en bevorderende maatregelen voor de bevolking of specifieke groepen daaruit. De Wpg is gericht op preventie en gezondheidsbevordering. Het gaat hierbij over collectieve preventie, infectieziektebestrijding, jeugdgezondheidszorg en ouderengezondheidszorg. Gemeenten zijn daarbij verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg en zijn wettelijk verplicht een Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) in te stellen. Ook zijn gemeenten verplicht een uitvoerder te vinden voor het basispakket van de jeugdgezondheidszorg, mits de kwaliteit geborgd is. In sommige gemeenten is dat de GGD, in andere gemeenten is dat een thuiszorgorganisatie of zelfstandige stichting voor jeugdgezondheidszorg. De wet richt zich op alle drie de doelgroepen van ons onderzoek.

Wet Verplichte Meldcode

De Wet Verplichte Meldcode is in 2013 ingevoerd om meer richting te geven en ondersteuning te bieden aan professionals in de zorg, het onderwijs en justitie, om sneller en adequater te kunnen reageren op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze wet verplicht organisaties om een meldcode voor professionals op te stellen en het gebruik hiervan te bevorderen. Van professionals wordt verwacht dat zij – door middel van de meldcode – signalen vroegtijdig signaleren en de juiste oplossing zoeken. Deze wet is er voor kinderen die (mogelijk) slachtoffer zijn van kindermishandeling en/of huiselijk geweld en hierdoor hulp nodig hebben. De wet richt zich op alle drie de doelgroepen van ons onderzoek.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

Met de invoering van de Wmo in 2015 is de verantwoordelijkheid van gemeenten voor het sociale domein verder uitgebreid. Doel van deze wet is om mensen (met een beperking) zo lang mogelijk thuis te kunnen laten wonen en deel te kunnen laten nemen aan de maatschappij. Zelfredzaamheid, participatie en maatwerk staan centraal. Om samenhangende zorg en ondersteuning te kunnen bieden dienen gemeenten samen te werken met verschillende partijen op het gebied van wonen, (jeugd)zorg, onderwijs en werk en inkomen. Door actieve inzet op preventie en vroegsignalering moet voorkomen worden dat een (zwaardere) vorm van langdurige, maatschappelijke ondersteuning nodig zal zijn. Deze wet richt zich hoofdzakelijk op volwassenen, kwetsbare jongeren vanaf achttien jaar vallen onder de Wmo. Kinderen onder de achttien jaar kunnen op basis van deze wet een aanspraak doen op hulpmiddelen als rolstoelen en woonaanpassingen. De wet richt zich op de tweede en derde doelgroep van ons onderzoek.

Wet langdurige zorg (Wlz)

De Wlz is ingevoerd in 2015 en regelt de langdurige en intensieve zorg. Het doel van deze wet is passende zorg met aandacht voor het individuele welzijn. Basisprincipes daarbij zijn uitgaan van wat mensen nog wel kunnen in plaats van wat zij niet kunnen, kwaliteit van leven behouden, met professionele zorg zo thuis mogelijk en het recht op passende zorg en verblijf. Als ondersteuning nodig is, wordt allereerst gekeken naar het eigen, sociale netwerk en de financiële mogelijkheden van betrokkenen en wordt de hulp dichtbij georganiseerd. Het zorgkantoor is verantwoordelijk voor de door het CIZ geïndiceerde zorg. De uitvoering van de zorg vindt plaats bij een breed scala van zorgaanbieders. De wet richt zich op de tweede en derde doelgroep van ons onderzoek.

Jeugdwet

De Jeugdwet is ingevoerd in 2015 ter vervanging van (onderdelen van) eerdere wetgeving. De bedoeling met de nieuwe wet was om het jeugdstelsel eenvoudiger en efficiënter te maken met als vertrekpunt de behoefte van de cliënt. Het hoofddoel van deze wet is dat alle jeugdigen gezond en veilig opgroeien en zich zo goed mogelijk ontwikkelen. Daar hangen verschillende doelen onder, zoals het vergroten van het probleemoplossend vermogen en eigen kracht van jongeren, samenhangende hulp voor gezinnen bieden en meer ruimte voor jeugdprofessionals. De gemeente heeft de opdracht voor het uitvoeren van de Jeugdwet. Hierbij heeft deze de nodige beleidsvrijheid. De wet richt zich op de tweede en derde doelgroep van ons onderzoek.

Wetten die betrekking hebben op werk en inkomen

Wet Kinderopvang

De Wet Kinderopvang is in 2004 ingevoerd om het mogelijk te maken voor ouders om de zorg voor hun kinderen te combineren met hun werk. De nadruk ligt op goede kwaliteit en financiële toegankelijkheid van kinderopvang. In de wet zijn de vier pedagogische basisdoelen van kinderopvang van Riksen Walraven opgenomen: ontwikkeling van persoonlijke en sociale competenties, het bieden van fysieke en emotionele veiligheid, de overdracht van normen en waarden. Deze wet vervangt een drietal wetten. Gemeenten krijgen de verantwoordelijkheid voor de financiering van het ontbrekende werkgeversdeel bij uitkeringsgerechtigden. Daarnaast zijn gemeenten verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van kwaliteitseisen. Dit wordt uitgevoerd door ambtenaren van de GGD. De wet richt zich op alle drie de doelgroepen van ons onderzoek.

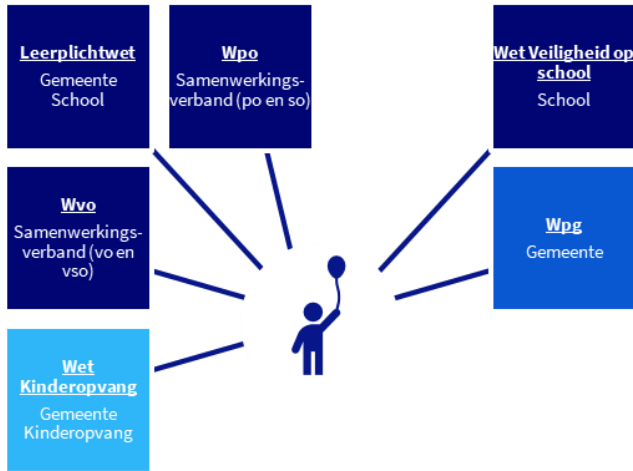
2.2 **Partijen met een wettelijke verantwoordelijkheid**

Uit de samenvatting van de verschillende wetten blijkt dat sommige wetten betrekking hebben op alle drie de doelgroepen in ons onderzoek, terwijl anderen met name betrekking hebben op kinderen met een ondersteunings- of zorgvraag. In onderstaande figuur hebben we gevisualiseerd met welke wetten de kinderen uit onze drie doelgroepen te maken kunnen krijgen. In werkelijkheid kunnen kinderen gedurende hun hele loopbaan wisselen tussen de drie doelgroepen en dus te maken krijgen met nieuwe wetten en actoren.

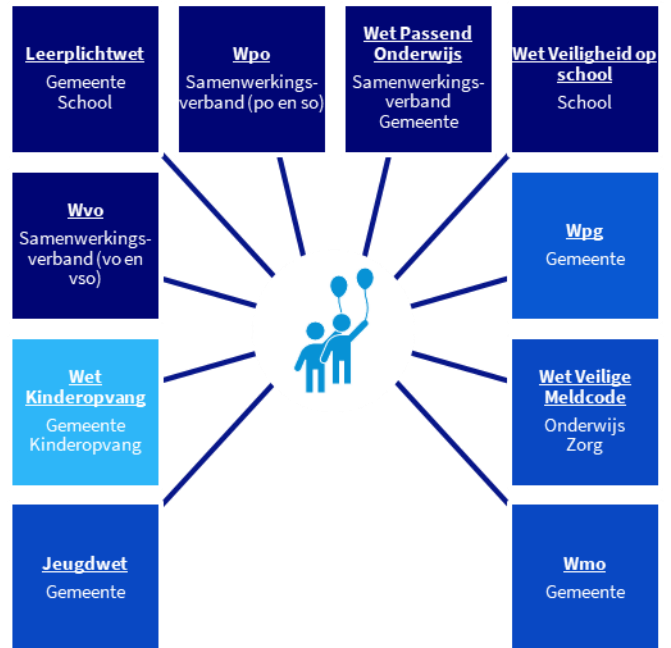
Daarbij laten we ook zien welke actoren op basis van deze wet een wettelijke verantwoordelijkheid, taak of plicht hebben richting de jongeren en/of diens ouders. Wat hierbij opvalt, is dat met de stelselwijziging in 2015 gemeenten eerstverantwoordelijke zijn geworden voor jeugdhulp en de Rijksoverheid systeemverantwoordelijk is voor de kaders en randvoorwaarden.

Zoals te verwachten, kunnen kinderen met meerdere wetten te maken krijgen naarmate ze complexere problematiek hebben. Ook het aantal actoren die een wettelijke taak krijgen groeit. Daar waar met name de gemeente en scholen aan zet zijn voor kinderen zonder aanvullende problematiek, komen daar voor kinderen met complexe problematiek ook nog de zorgverzekeraar, het zorgkantoor en – indien er behoefte is aan hulpmiddelen – de gemeente bij vanuit de Wmo.

Andersson Elffers Felix

Groep 1. Kinderen zonder aanvullende problematiek

Groep 2. Kinderen met lichte problematiek

Groep 3. Kinderen met complexe problematiek

3 Bevindingen wettelijke kaders

In dit hoofdstuk gaan we in op de synergiën en tegenstrijdigheden tussen de verschillende wetten. We hebben dit onderverdeeld in verschillende thema's:

- Onderwijs
- Jeugdhulp, ondersteuning en zorg
- Werk en Inkomen

Per thema kijken we eerst naar de synergiën en tegenstrijdigheden binnen de wetten.

3.1 Onderwijs

Binnen dit thema hebben we de volgende wetten geanalyseerd: de Wvo, de Leerplichtwet, de Wpo, de Wet Passend Onderwijs en de Wet Veiligheid op school.

De wetten kennen eenzelfde gedachtegoed

De verschillende wetten kennen allemaal eenzelfde gedachtegoed. Onderwijs moet zo worden ingericht dat kinderen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen, zo veel mogelijk op school en zo passend mogelijk bij het ontwikkelingsniveau van kinderen. De Leerplichtwet en de Wet Veiligheid op school zijn de enige van deze vijf wetten waarin deze termen niet expliciet naar voren komen. Deze wetten richten zich met name op een belangrijke randvoorwaarde om bovenstaande gedachtegoed te kunnen realiseren: het recht beschermen dat alle kinderen onderwijs kunnen volgen en het creëren van een veilige omgeving op school zodat alle kinderen een onbezorgde schooltijd kunnen ervaren die in het teken staat van ontwikkelen, ontdekken en leren. Daarbij beschermt de Leerplichtwet niet alleen het recht op onderwijs, maar gaat de wet ook uit van de premisse dát er altijd een dekkend en adequaat onderwijsaanbod voor jeugdigen is.

De wetten focussen zich op schoolbesturen en samenwerkingsverbanden

De wetten richten zich met name op scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden. Zo moeten schoolbesturen binnen een samenwerkingsverband afspraken maken over aanvullende ondersteuning voor leerlingen en dient elke school op grond van artikel 8 van de Wet Passend Onderwijs en artikel 17b van de Wvo een schoolondersteuningsprofiel op te stellen. In de wetten wordt zeer beperkt gesproken over de rol van leraren, pedagogisch medewerkers en ondersteuners in het ononderbroken ontwikkelingsproces van een kind. Op zich is dat niet raar: wettelijke kaders richten zich met name op het systeem. Het zou echter wel kunnen dat deze professionals hierdoor wettelijk gezien weinig richting hebben in hun rol. Dit wordt in de Kamerbrief Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs bevestigd.² Mede daarom zal een landelijke norm voor basisondersteuning wettelijk worden vastgelegd met duidelijkere verwachtingen van leraren. In een volgende fase zal gekeken worden hoe deze norm kan worden aangevuld met onder andere jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp.

² Kamerbrief 31497-371, 4 november 2020.

Andersson Elffers Felix

Preventie komt niet in alle wetten even sterk naar voren

Preventie komt niet in alle vijf onderwijswetten even duidelijk naar voren. Hoewel uit de toelichting bij de Wpo blijkt dat het kabinet het van groot belang acht om uitval te voorkomen en de onderbouw te versterken, lijkt deze wet zich niet zozeer te richten op het voorkomen van de behoefte aan ondersteuning en wordt preventie als zodanig niet genoemd. In de Wpo wordt enkel genoemd dat het onderwijs zo ingericht moet worden om onderwijsachterstanden te voorkomen en te bestrijden. Hetzelfde geldt voor de Wvo. In de Wet Veiligheid op school wordt wel expliciet over preventie gesproken: het sociale veiligheidsbeleid is zowel gericht op preventie als op het afhandelen van incidenten, ingebed in het pedagogisch beleid van de school.

Samenwerking tussen het primair en voortgezet onderwijs is niet wettelijk vastgelegd

In zowel het primair onderwijs als het voortgezet onderwijs is wettelijk vastgelegd dat scholen met elkaar moeten samenwerken, bijvoorbeeld voor de inzet van extra ondersteuning. Scholen hebben op grond van artikel 40.4 van de Wet Passend Onderwijs en artikel 24.2c van de Wvo een zorgplicht passend onderwijs. Hierbij gaat het om scholen binnen het primair onderwijs die met elkaar moeten samenwerken en scholen binnen het voortgezet onderwijs die met elkaar moeten samenwerken. Er wordt in de wet echter zeer beperkt gesproken over de samenwerking tussen scholen in het primair onderwijs en scholen in het voortgezet onderwijs. In de Memorie van toelichting van de Wvo staat alleen dat met betrekking tot het ondersteuningsplan (o.a.) overleg moet worden gevoerd met de samenwerkingsverbanden primair onderwijs in dezelfde regio.

Er is relatieve vrijheid in hoe de doelen van de onderwijswetten moeten worden bereikt

Gekeken naar welke prikkels in de wetten zijn opgenomen om de onderwijsdoelstelling van een ononderbroken ontwikkeling te bereiken, lijken deze prikkels er in de Wpo en Wvo vooral in te liggen dat scholen in een samenwerkingsverband moeten samenwerken en daar beleid op moeten vormen. Hoe dit moet worden gedaan, is vervolgens aan de schoolbesturen en het samenwerkingsverband zelf. Dit is anders sinds de invoering van de Wet Passend Onderwijs, waar nadrukkelijk wordt ingegaan op de zorgplicht voor scholen en het schoolondersteuningsprofiel. Beiden zijn expliciete verplichtingen die ertoe moeten bijdragen dat het doel om voor alle leerlingen zo passend mogelijk onderwijs te organiseren, te bereiken. Het hoe is niet altijd duidelijk. Er is inmiddels een programma van eisen voor schoolbesturen en hun samenwerkingsverbanden gemaakt waarin onderlinge verantwoordelijkheden (zoals betere informatievoorziening aan ouders en leraren) duidelijker in kaart worden gebracht.

3.2 Jeugdhulp, ondersteuning en zorg

Binnen dit thema hebben we de volgende wetten geanalyseerd: de Zvw, de Wpg, de Wet Verplichte Meldcode, de Wmo, de Wlz en de Jeugdwet.

Andersson Elffers Felix

Sommige wetten hebben weliswaar eenzelfde gedachtegoed, maar verschillen in karakter

Het gedachtegoed van de Jeugdwet, Wmo en Wlz overlappen elkaar voor een groot gedeelte. Belangrijke aspecten in deze wetten zijn preventie (behalve Wlz), eigen kracht/regie, en zo veel mogelijk in de eigen (normale) omgeving. Uit de toelichting op de Jeugdwet blijkt het uiteindelijke doel “het versterken van de eigen kracht van de jongere en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van diens gezin en sociale omgeving”. De “eigen leefomgeving en het sociale netwerk” van de doelgroep worden ook sterk benadrukt in de Wmo. In beide wetten klinkt bovendien duidelijk de verwachting van de regering door dat de gemeenten zich actief inzetten op het gebied van preventie en vroegsignalering om voorkomen dat mensen aangewezen raken op (zwaardere) vormen van zorg en ondersteuning. De Wpg en de Wet Verplichte Meldcode overlappen hier ook deels mee: in deze wetten ligt de focus met name op preventie en vroegsignalering. De Zvw is op een hele andere manier ingestoken: hierin ligt de focus vooral op betaalbare zorg en goede kwaliteit van zorg. Termen als preventie, eigen kracht en eigen omgeving komen niet in deze wet voor. Dit zou kunnen komen doordat deze wet afstamt uit 2006.

Met name de wetten waar gemeenten een rol spelen zijn gericht op preventie

Zoals hierboven geschetst komt preventie terug in alle wetten, behalve de Zvw en Wlz. Gemeenten staan dus vooral aan de lat voor preventie; vanuit de Wpg, Jeugdwet en Wmo. Volgens de Memorie van Toelichting van de Wmo verklaart de brede verantwoordelijkheid van gemeenten over het sociale domein waarom de gemeente de aangewezen partij is voor een sturende rol op het gebied van preventie en integrale dienstverlening. Gemeenten zijn bijvoorbeeld op grond van artikel 2.2 van de Jeugdwet verplicht tot het opstellen van een beleidsplan voor preventie. Voor gemeenten is er ook een stevige prikkel om te investeren in preventieve activiteiten voor jongeren, aangezien zij (financieel) verantwoordelijk zijn voor de jeugdhulp, jeugdbescherming, jeugdreclassering en Wmo-ondersteuning op grond van artikel 2.1 en 2.4 van de Jeugdwet en artikel 2.1.1 van de Wmo. Binnen de Wmo hebben gemeenten geen verplichting tot een preventieplan maar wordt wel een actieve inzet verwacht.

De focus op de samenwerking tussen jeugdhulp, ondersteuning en zorg verschilt

In de Jeugdwet en de Zvw wordt niet ingegaan op de samenwerking tussen jeugdhulp, ondersteuning en zorg (Jeugdwet, Wmo, Zvw en Wlz). In de Wmo wordt aangegeven dat gemeenten moeten samenwerken met de zorgverzekeraar, zorgaanbieders en andere betrokken partijen op het gebied van jeugdzorg en onderwijs. In deze wet is de integrale aanpak sterker aangezet. In de Wlz staat dat de regering een intensieve samenwerking wil bevorderen tussen gemeenten, zorgverzekeraar, Wlz-aanbieders, zorgkantoren en zorgaanbieders. Zowel binnen de Wmo als binnen de Wlz wordt deze samenwerking niet nader gespecificeerd.

De meeste jongeren vallen onder de Jeugdwet, maar er zijn uitzonderingen

De Jeugdwet legt in feite alle verantwoordelijkheid voor het gezond en veilig opgroeien tot 18 jaar bij gemeenten neer. Deze wet maakt veel andere (voorgaande) wetten overbodig, waardoor de jeugdgezondheidszorg, jeugd-ggz, jeugdbescherming en jeugdreclassering bij de gemeenten komen te liggen. In de Jeugdwet wordt niet nader gespecificeerd wat de ondersteuning precies inhoudt. Na het 18e jaar vinden ondersteuning, hulp en zorg in de regel plaats uit een ander wettelijk kader, zoals Wmo, Zvw of Wlz. In de Wmo staat dan ook heel weinig voor jeugdigen onder 18 jaar. De Wmo is primair gericht op de persoon met de ondersteuningsvraag, maar bij kinderen loopt 'zelfstandig meedoen' bijna altijd via de ouders. De Zvw en de Wlz zijn voor hele specifieke gevallen tot 18 jaar bedoeld, daar is de ondersteuning juist wel geconcretiseerd. Voor sommige jongeren is er dus nog steeds een scheidslijn tussen Jeugdwet of Zvw/Wlz, waarbij indicaties via andere actoren lopen. Bij een onheldere scheidslijn, bestaat het risico dat jongeren tussen wal en schip komen te vallen.

Niet alle zorgwetten hebben even duidelijke effectiviteitsprikkel

In de toelichting op de wetten wordt weliswaar duidelijk geformuleerd wat de doelen van de wetten zijn, maar niet altijd even duidelijk is *hoe* deze doelen dan moeten worden bereikt. De Jeugdwet is hier expliciet over. De sturingsfilosofie van de wet is gebaseerd op de veronderstelling dat inzet op preventie en eigen kracht leidt tot een besparing op specialistische zorg. "Vroegtijdige ondersteuning en hulp zijn er op gericht zoveel mogelijk te voorkomen dat jeugdigen en hun ouders gebruik moeten maken van specialistische of ingrijpende vormen van jeugdhulp. Daarnaast draagt tijdige inzet van de juiste jeugdhulp bij aan de effectiviteit van die hulp, waardoor escalatie naar zwaardere vormen van jeugdhulp voorkomen kan worden."³ Om het doel van de Wmo te bereiken dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en van de gemeente maatwerkondersteuning krijgen, moeten gemeenten zich een goed beeld vormen van de ondersteuningsbehoefte van mensen. In de wet worden voorwaarden gesteld waaraan een goed onderzoek van de gemeente moet voldoen en welke onderwerpen in haar onderzoek moeten worden meegenomen. De Zvw spreekt vanwege haar wezenlijk andere karakter veel meer van 'marktprikkel die goede dienstverlening en doelmatige zorginkoop moeten stimuleren'.

3.3 Werk en Inkomen

Binnen dit thema hebben we de Wet Kinderopvang geanalyseerd.

De Wet Kinderopvang richt zich op arbeidsparticipatie in plaats van ontwikkeling en preventie

De Wet Kinderopvang legt de nadruk op een wettelijke tegemoetkoming in kosten en lijkt daarmee vooral gericht op arbeidsparticipatie van ouders in plaats van de ontwikkeling van kinderen. Dit moet de toegankelijkheid van de kinderopvang, zowel kinderdagverblijven als buitenschoolse opvang, vergroten. In de wet vind je de gedachtegang van de onderwijswetgeving echter niet terug, zoals een ononderbroken ontwikkeling van een kind.

³ Memorie van Toelichting bij de Jeugdwet, p. 22.

Andersson Elffers Felix

De inspectie van het onderwijs is wel interbestuurlijk toezichthouder op gemeenten, die verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de kwaliteit van kinderopvang. Gemeenten zijn wettelijk verplicht de GGD aan te wijzen als toezichthouder op de kinderopvang. In de wet zijn de vier pedagogische basisdoelen van kinderopvang van Riksen Walraven opgenomen: ontwikkeling van persoonlijke en sociale competenties, het bieden van fysieke en emotionele veiligheid, de overdracht van normen en waarden. In deze wet staat verder niets vermeld over de rol die de kinderopvang kan spelen in het kader van preventie. Dit terwijl in het perspectief van de Jeugdwet de kinderopvang wordt gezien als een plek waar je kan demedicaliseren, ontzorgen en normaliseren, zoals in de MvT staat opgeschreven.

Elk kindercentrum dient haar samenwerkingsbeleid inzichtelijk te maken

In de Wet Kinderopvang wordt het belang van een samenwerking met andere voorzieningen onderschreven, zoals consultatiebureaus, peuterspeelzaalwerk, onderwijs en jeugdzorg en met voorzieningen op het gebied van welzijn, sport en cultuur. Volgens de wet biedt samenwerking de mogelijkheid om aan wensen van kinderen en ouders tegemoet te komen, ook op individueel niveau. Alle houders van een kindercentrum zijn daarom verplicht om in hun vierjaarlijkse beschrijving hun samenwerkingsbeleid inzichtelijk te maken. Er staat echter niet in de wet opgenomen met wie kindercentra verplicht zijn samen te werken en welke aspecten zij in hun samenwerkingsbeleid moeten terug laten komen.

3.4 Samenhang tussen alle wetten

Uit de wetten spreekt geen overkoepelende bedoeling

In alle geanalyseerde wetten zitten elementen voor kinderen om gezond, veilig en kansrijk op te groeien. De verschillende wetten in de domeinen onderwijs, jeugdhulp, ondersteuning en zorg en werk en inkomen stammen uit verschillende tijden en tijdsgesloten en zijn geschreven door verschillende vakdepartementen. Er is daardoor geen overkoepelende bedoeling. Kinderen, gezinnen en professionals hebben in de praktijk echter wel met alle systemen die uit de verschillende wetten voortvloeien te maken. Daar komt bij dat door de onduidelijke afbakening tussen de wetten niet helder is wie verantwoordelijk is en wie de regie voert wanneer er sprake is van hulpverlening vanuit meerdere wetten tegelijk of na elkaar.

Eigen kracht en normaliseren komt in meerdere wetten terug, maar niet in allemaal

Met name in de onderwijswetgeving, de Jeugdwet, Wmo en Wlz komen termen terug als eigen kracht en normaliseren, waarbij ondersteuning zoveel mogelijk binnen de eigen omgeving wordt verleend. De Wpg, Zvw en de Wet Kinderopvang hebben een ander karakter, waarin deze termen niet of nauwelijks voor komen. De focus van deze wetten is anders, al spreken ze termen als eigen kracht en normaliseren niet tegen.

Wettelijk gezien is de gemeente met name aan zet voor preventie

De wetten waarin preventie met name tot uiting komt, zijn de wetten waarvoor de gemeente aan de lat staat: Wpg, Jeugdwet, Wmo. Allemaal binnen het thema jeugdhulp, ondersteuning en zorg. In de wetgeving binnen het onderwijs wordt mondjesmaat iets gezegd over preventie. De nadruk ligt met name op “zoveel mogelijk in de reguliere omgeving”, wat je ook als vorm van preventie kan zien, maar er wordt niet gesproken over het voorkomen dat ondersteuning nodig is bij kinderen. Ook in de Wet Kinderopvang staat niets vermeld over preventie.

Andersson Elffers Felix

De samenwerking tussen jeugdhulp en passend onderwijs staat wettelijk vastgelegd

Binnen de Wet Passend Onderwijs en de Jeugdwet zijn scholen en gemeenten verplicht om met elkaar een op overeenstemmingsgericht overleg (oogo) te voeren. Dit gebeurt meestal één keer in de vier jaar. Zij dienen een plan te maken waarin wordt beschreven hoe de jeugdhulp en passend onderwijs worden ingericht en op elkaar worden afgestemd. Daarnaast dienen ze individuele ondersteuning aan een kind/gezin af te stemmen met andere voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning en werk & inkomen.

De samenwerking tussen ondersteuning, zorg en onderwijs staat niet wettelijk vastgelegd

In de wetgeving binnen onderwijs en zorg staat nergens vastgelegd dat de betrokken partijen moeten samenwerken. Alléén in de Wmo staat benoemd dat het belangrijk is dat gemeenten samenwerken met de zorgverzekeraar, zorgaanbieders en andere betrokken partijen op het gebied van jeugdzorg, onderwijs, gezondheidszorg, welzijn, wonen en werk en inkomen. Dit terwijl kinderen met een Zvw-indicatie of een Wlz-indicatie óók recht hebben op onderwijs en afstemming met het onderwijs net zo noodzakelijk is als bij de Jeugdwet of de Wmo.

De samenwerking met kinderopvang is niet wettelijk vastgelegd

Het belang van samenwerking tussen de kinderopvang en andere voorzieningen wordt in de Wet Kinderopvang wel genoemd, maar *hoe* en *met wie* dit plaats moet vinden wordt niet expliciet gemaakt. Ook blijft het bij de notie dat het belangrijk is, maar wordt de samenwerking niet verplicht gemaakt. Ook in de overige wetgeving (binnen onderwijs, jeugdhulp en publieke gezondheidszorg) wordt nauwelijks aandacht besteed aan de samenwerking met kinderopvang.

De link met sport en cultuur wordt alleen gelegd bij de Wet Kinderopvang

Sport en cultuur zijn geen thema's die in de onderwijs- en zorgwetten genoemd worden. We zagen alleen in de Wet Kinderopvang dat een link wordt gelegd met sport en cultuur.

Naast verantwoordelijkheden, zijn ook financieringsstromen gedecentraliseerd

De Wet Passend Onderwijs, Wmo en de Jeugdwet, allemaal ingevoerd in 2014 en 2015, hebben niet alleen geleid tot decentralisatie van verantwoordelijkheden in de zorg en het onderwijs maar ook tot de decentralisatie van de financiering hiervan. Op basis van de Wet Passend Onderwijs krijgen samenwerkingsverbanden van schoolbesturen een budget om passend onderwijs te verzorgen. Gemeenten ontvangen budgetten om zorg te kunnen bieden vanuit de Wmo en Jeugdwet. De rode draad in de redenering achter deze gedecentraliseerde budgetten is: meer doelmatigheid, meer maatwerk en meer efficiëntie.

4 De wettelijke kaders in de praktijk

In dit hoofdstuk leggen we de verbinding tussen onze bevindingen uit het vorige hoofdstuk en de drie doelgroepen van het onderzoek. We laten eerst zien wat de opvallende elementen uit de wettelijke kaders mogelijk kunnen betekenen voor de drie doelgroepen. Vervolgens toetsen we een aantal bevindingen aan de hand van ervaringen van professionals in de praktijk. Hierbij is van belang om op te merken dat we in slechts drie regio's met professionals in het jeugd en onderwijsdomein hebben gesproken. Hun ervaringen zijn daarom, hoewel erg relevant voor dit onderzoek, slechts een gedeeltelijke weergave van de praktijk.

In dit onderzoek maken we een onderscheid tussen de volgende drie doelgroepen:

Kinderen opgroeien zonder aanvullende problematiek en gebruik maken van basisvoorzieningen.

Kinderen die opgroeien met lichte problematiek. Zij maken gebruik van zowel basisvoorzieningen als basisondersteuning.

Kinderen met complexe problematiek. Zij maken gebruik van basisvoorzieningen, basisondersteuning en gespecialiseerde ondersteuning.

Wettelijke verschillen in preventie maken dat professionals daar ook anders in handelen

In het vorige hoofdstuk constateren we dat preventie niet even sterk naar voren komt in alle wetten. Met name de gemeente staat hiervoor aan de lat vanuit de Wpg, Jeugdwet en Wmo. Binnen de Wet Kinderopvang en de onderwijswetten komt preventie minder sterk naar voren, terwijl beide domeinen ook een belangrijke rol hebben in preventie en vooral signalering. Daarnaast is preventie geen eenduidig begrip merkten we in de gesprekken met professionals. Wat ermee bedoeld wordt, verschilt per domein.

Met de decentralisaties hebben gemeenten er in een relatief korte periode een groot werkveld bij gekregen, met een grote impact op de gemeentelijke begroting. Preventie staat bij gemeenten daarmee vaak in het teken van 'voorkomen van zorgbehoefte of voorkomen van erger'. In het onderwijs lijkt de ontbrekende aandacht voor preventie in de wetgeving geen negatieve invloed te hebben op de aandacht voor preventie in de praktijk; professionals geven aan dat het onderwijs volgens hen juist een sterke preventieve functie heeft. Dit is echter een andere blik op preventie dan vanuit de gemeente ('onderwijs is *per definitie* preventie' zeggen onze gesprekspartners).

Andersson Elffers Felix

In de kinderopvang is dit echter niet het geval, het ontbreken van expliciete normen over ontwikkeling en preventie in de wet zorgt ervoor dat professionals in de reguliere kinderopvang hun professie vanuit een andere houding beoefenen dan professionals in het onderwijs en de jeugdzorg. Het werk van de kinderopvang komt voort uit een arbeidsmarktperspectief (en dus dienstverlening) voor de ouders, minder (vanzelfsprekend) vanuit een ontwikkelingsperspectief voor het kind. Zo wordt preventie dus verschillend benaderd vanuit de gemeente (zorg en ondersteuning), het onderwijsdomein en de kinderopvang.

In de overgang tussen kinderopvang en het basisonderwijs wordt de ontwikkeling van kinderen soms onnodig opgehouden

De wettelijke verschillen op het gebied van preventie en het gebrek aan regelgeving over samenwerking tussen de kinderopvang en het basisonderwijs, leveren risico's op in de praktijk. Voor jonge kinderen wordt vanuit het wettelijk kader nauwelijks aandacht besteed aan preventie; alleen via de Wpg, uitgevoerd door de gemeente/JGZ. Als zij zonder aanvullende ondersteuningsbehoefte opgroeien, hoeft dit geen probleem te zijn. Het risico bestaat echter dat zij door gebrek aan preventieve maatregelen en vroegsignalering in de kinderopvang uiteindelijk onnodig problemen kunnen ontwikkelen waarvoor alsnog (lichte) ondersteuning nodig blijkt te zijn. Samenwerking tussen professionals van de JGZ en de kinderopvang is nog geen vanzelfsprekendheid in de praktijk. Juist voor jonge kinderen is preventie cruciaal om problemen op latere leeftijd te voorkomen.

Vroegsignalering is daarbij geen vast gegeven in de reguliere kinderopvang. Dit gaat ten koste van preventie. Professionals in het basisonderwijs merken op dat zij regelmatig kinderen binnenkrijgen die er in de kinderopvang 'uitgehaald' hadden kunnen worden. Er is bij hen behoefte aan (wettelijke) regels of verwachtingen en instrumenten die ervoor zorgen dat de ontwikkeling van het kind binnen de kinderopvang centraal kan worden gezet. Ook de samenwerking voor een soepele overgang van voorschoolse voorzieningen naar het po vereist meer regelgeving, om te voorkomen dat er te laat wordt ingegrepen.

Geen wettelijk vastgelegde samenwerking tussen po en vo heeft risico's voor een goede overgang van po naar vo voor de drie groepen

De samenwerking tussen primair onderwijs en voortgezet onderwijs wordt nauwelijks benoemd in de wetten. Dit terwijl de overgang van primair naar voortgezet onderwijs een belangrijk moment is in de schoolloopbaan van kinderen. Ze krijgen een nieuw ritme, een nieuwe klas, leerkrachten hebben een andere manier van lesgeven, etc. Doordat er geen wettelijke verplichting is om samen te werken, bestaat het risico dat dit niet gebeurt.

Professionals beamen dat de samenwerking tussen het po en het vo vrijblijvend is. Of en hoe er wordt samengewerkt hangt grotendeels af van de mate waarin professionals deze samenwerking opzoeken, en gemeenten en schoolbesturen dit faciliteren. Met name voor kinderen uit de tweede en derde doelgroep (afhankelijk van hun problematiek) bestaat het risico dat zij hinder ondervinden of zelfs uitvallen als er onvoldoende continuïteit in de benodigde ondersteuning zit. Maar ook voor kinderen uit de eerste doelgroep is samenwerking tussen het po en vo belangrijk, bijvoorbeeld als een kind een bepaalde stijl van leren (en daarmee lesgeven) heeft.

De samenwerking explicieter benoemen in de wetgeving zou volgens professionals de samenwerking kunnen vergemakkelijken, aangezien daarmee alle neuzen in ieder geval dezelfde kant op staan. Wel zien professionals de AVG als belemmering voor het uitwisselen van gegevens: hierdoor kan informatie-uitwisseling niet altijd (tijdig) plaatsvinden, bijvoorbeeld als een ouder hier niet mee instemt. Ook zien professionals een wettelijke verplichting niet als dé gouden oplossing. Professionals hebben behoefte aan een open dialoog over de wijze waarop de samenwerking vorm moet krijgen. Juist omdat samenwerking vooral vanuit de professionals zelf moet komen, is dit belangrijk. Door een wettelijke verplichting wordt deze ruimte versmald.

Doordat de samenwerking tussen jeugdhulp en kinderopvang niet wettelijk is vastgelegd, wordt mogelijk te laat hulp ingeschakeld voor de eerste groep

Hoewel de samenwerking tussen jeugdhulp en passend onderwijs via de samenwerkingsverbanden wel bij wet is vastgelegd, is dit voor de samenwerking tussen jeugdhulp en kinderopvang nog niet het geval. Toch kunnen de reguliere kinderopvang en jeugdhulpaanbieders kunnen niet los van elkaar worden gezien. Samenwerking tussen deze voorzieningen biedt de mogelijkheid om – ook op individueel niveau – aan wensen van kinderen en ouders tegemoet te komen. Zo kan het bijvoorbeeld nodig zijn om een jeugdhulpprofessional te laten adviseren bij de kinderopvang of een kind aanvullende ondersteuning nodig heeft. Zonder deze samenwerking bestaat voor met name de eerste groep het risico dat signalen niet worden opgevangen en hun problematiek dusdanig verergerd dat later zwaardere ondersteuning nodig is. In de wetgeving staat de samenwerking tussen jeugdhulp en kinderopvang echter niet wettelijk vastgelegd.

Professionals herkennen dat er nog geen goede aansluiting is tussen reguliere kinderopvang, jeugdhulp en Wet Passend Onderwijs. Dit hangt nu nog te veel van professionals zelf af. Daarbij bemoeilijken de verschillende wetten, regelgeving en subsidies de samenwerking volgens professionals. Er is behoefte aan meer eenduidigheid.

Ook hier weer ervaren professionals dat de AVG informatiedeling bemoeilijkt tussen verschillende partijen. De JGZ, de kinderopvang en scholen uit het primair onderwijs kunnen bijvoorbeeld geen informatie delen zonder toestemming van de ouders van een kind. Hierdoor kan niet altijd (meteen) de juiste ondersteuning geboden worden. Vooral bij kinderen die (mogelijk) ondersteuning nodig hebben is het belangrijk dat hulpverleners goed kunnen samenwerken en snel kunnen schakelen. Om preventief te kunnen werken is informatie-uitwisseling belangrijk. Hiervoor geldt wel dat ouders altijd vanaf het begin betrokken moeten zijn en ook als ervaringsdeskundige bevraagd moeten worden op wat hun inschatting is van wat werkt en wat nodig is. Informatie-uitwisseling komt dan in een ander perspectief te staan. Ook is er een verschil tussen uitwisseling van medische gegevens en van de handelingsgerichte adviezen. Op de vraag: ‘wat werkt voor deze leerling goed?’ kan vaak een heel concreet antwoord worden gegeven.

Vrijblijvendheid van samenwerking binnen het po en samenwerking binnen het vo kan betekenen dat er geen passende ondersteuning is voor de tweede en derde groep

Scholen binnen het po en scholen binnen het vo werken samen in respectievelijk de samenwerkingsverbanden po en vo om er voor te zorgen dat kinderen de juiste aanvullende ondersteuning kan worden geboden. In de Wpo en Wvo staat geschreven dat scholen moeten samenwerken, maar *hoe* en *in welke mate* is niet geëxpliciteerd. Alhoewel dit scholen de ruimte geeft om zelf invulling te geven aan deze samenwerking, kan de vrijblijvendheid hiervan er ook voor zorgen dat scholen deze verantwoordelijkheid niet nemen en dat leerlingen alsmat worden doorverwezen of zelfs thuis blijven zitten.⁴ De Wet Passend Onderwijs noemt wel nadrukkelijk de zorgplicht voor scholen en het schoolondersteuningsprofiel, *hoe* dit moet gebeuren is niet altijd duidelijk. Of scholen (en besturen) deze plicht voldoende naleven, valt bovendien moeilijk te bepalen. Zonder expliciete afspraken hierover, kan dit er toe leiden dat er niet (op korte termijn) passende ondersteuning kan worden geregeld voor kinderen. Dit is met name relevant voor kinderen uit de tweede en derde groep. Zonder passende ondersteuning kan hun problematiek verergeren en hun ontwikkeling meer worden verstoord.

Professionals geven aan dat de mate waarin moet worden samengewerkt binnen het po en binnen het vo inderdaad niet concreet is. Onderlinge samenwerking tussen scholen binnen het po en tussen scholen binnen het vo is daardoor niet vanzelfsprekend. Dit heeft met name gevolgen voor kinderen in de eerste doelgroep. De regels worden namelijk algemeen geformuleerd om een zo groot mogelijke groep te bereiken. Voor kinderen van de tweede en derde doelgroep worden vaak toch al maatwerkoplossingen gezocht. Zij zouden dan de uitzondering op eventuele nieuwe wet- en regelgeving vormen.

Het beter vastleggen van de wijze waarop moet worden samengewerkt is voor professionals echter niet altijd de oplossing: hoe concreter je het in de wet maakt, hoe ingewikkelder het wordt om de samenwerking toe te spitsen op de lokale context. Het wettelijk vastleggen van samenwerking kan bovendien creativiteit van professionals in het zoeken naar samenwerkingsvormen aan banden leggen. Er ligt volgens professionals met name ruimte voor verbetering in de kwaliteit van de uitvoering.

Scholen hebben geen wettelijke verantwoordelijkheid in de samenwerking met jeugdhulp, maar samenwerking verloopt niet altijd via het samenwerkingsverband

De samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp staat alleen benoemd in de Wet Passend Onderwijs en de Jeugdwet: samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp moet grotendeels via een samenwerkingsverband po of vo verlopen. Individuele scholen hebben volgens de wet deze verantwoordelijkheid niet. Vooral als het gaat om complexe wetgeving en financiering kan het efficiënt werken om verschillende hulpaanvragen vanuit een centraal punt uit te zetten. Deze extra 'organisatielaag' kan er echter ook toe leiden dat het meer moeite kost om professionals aan elkaar te koppelen en er weinig directe verbindingen ontstaan. Dit kan effect hebben op de snelheid waarmee ondersteuning voor kinderen kan worden geregeld na eerste signalering van een ondersteuningsbehoefte bij een kind. Dit heeft met name effect op jongeren uit de tweede en derde groep.

⁴ Beleidsnota: Evaluatie passend onderwijs, november 2020, p. 27

Andersson Elffers Felix

Volgens professionals loopt in de praktijk de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp niet altijd via het samenwerkingsverband, ondanks dat de wettelijke verantwoordelijkheid bij samenwerkingsverbanden ligt. Scholen hebben ook rechtstreeks contact met de gemeente en de JGZ. Dit kan dus naast elkaar bestaan. Het samenwerkingsverband helpt gemeenten om met alle schoolbesturen afspraken te maken, de uitvoering vindt echter plaats door professionals. Professionals vinden dat het samenwerkingsverband van meerwaarde is om ervoor te zorgen dat kinderen zich optimaal ontwikkelen.

Samenwerking tussen onderwijs en zorg is niet wettelijk vastgelegd, waardoor onderwijs en zorg mogelijk niet op elkaar zijn afgestemd voor de tweede en derde groep

Binnen de wetten van onderwijs, ondersteuning en zorg (m.u.v. de Jeugdwet) staat niet vastgelegd dat deze partijen met elkaar moeten samenwerken, behalve (mondjesmaat) in de Wmo. In de praktijk kan dit betekenen dat de ondersteuning/zorg en onderwijs voor een kind niet goed op elkaar worden afgestemd. Dit heeft met name effect op de tweede en derde groep.

Tegelijkertijd geven onderwijsprofessionals terug dat als samenwerking tussen onderwijs en zorg in de wet wordt vastgelegd, dit niet zonder meer betekent dat het ook echt gebeurt. In de praktijk ontstaan ook vaak prachtige initiatieven als vanuit de maatschappelijke opgave wordt gedacht. Het opgavegericht werken, waarbij de vraag van een kind of gezin echt het uitgangspunt is, is heel belangrijk en vaak ook een aanknopingspunt om te normaliseren en te demedicaliseren. Bovendien is hoe de samenwerking eruit ziet vaak afhankelijk van de betrokken professionals. Het wettelijk vastleggen van een basisniveau van en kwaliteitseisen voor samenwerking is denkbaar, maar wel met dien verstande dat dit altijd binnen een regio verder vorm moet kunnen worden gegeven.

Een spanningsveld tussen eigen kracht en preventie kan ervoor zorgen dat te vroeg/laat wordt ingegrepen bij de drie doelgroepen

De gemeente heeft via de Jeugdwet een wettelijke taak als het gaat om de gezondheid van jeugdigen. Een gedachte die ten grondslag ligt aan de Jeugdwet is dat het voor ouders en professionals vanzelfsprekend moet zijn dat ouders zelf de regie nemen en houden over de opvoeding van hun kinderen, tenzij die een onverantwoord risico voor het kind oplevert. De Jeugdwet vraagt daarom een vraaggerichte houding van hulpverleners, waarbij uitgegaan wordt van de 'eigen kracht' van jongeren en ouders. Daarnaast heeft de gemeente via de Wpg een taak rondom vroegtijdige opsporing en preventie van specifieke stoornissen. Deze twee opdrachten liggen niet direct in lijn met elkaar en vragen om hoogwaardige expertise van gemeentemedewerkers. Immers, vroegtijdige opsporing en preventie vergen een proactieve rol van de gemeente, terwijl het uitgaan van de eigen kracht een meer reactieve, faciliterende rol verlangt. Als deze balans niet goed in evenwicht is, kan het betekenen dat er bij kinderen uit de drie doelgroepen te vroeg óf te laat wordt ingegrepen.

In de praktijk wordt volgens professionals soms inderdaad (te) lang van eigen kracht uitgegaan, waardoor ergere problematiek soms niet kan worden voorkomen. In sommige gevallen wordt nog te lang gewacht op initiatief/een hulpvraag van de ouders. Mogelijk ligt dit niet aan de wetgeving zelf, maar aan het feit dat dit aan de voorkant een goede (specialistische) analyse en samenwerking vereist. Een nauwere samenwerking tussen het onderwijs en de jeugdzorg kan helpen om sneller en efficiënter te werken, zo voorkom je bijvoorbeeld dat er dubbel werk, bijvoorbeeld in de vorm van signaleren en diagnosticeren, wordt gedaan. Gegevensuitwisseling tussen deze partijen wordt echter wel bemoeilijkt door de AVG.

De leerplicht focust te veel op volledige onderwijstijd en leerprestaties en te weinig op de ontwikkeling van het kind

Eerder concludeerden we dat de Leerplichtwet niet alleen het recht op onderwijs beschermt, maar ook uitgaat van de premisse dát er altijd een dekkend en adequaat onderwijsaanbod voor jeugdigen is. Professionals bevestigen dat de Leerplichtwet een recht op onderwijs beschermt en dat daarbij te veel van een resultaatverplichting wordt uitgegaan. Daarbij ligt veel nadruk op de leerprestaties van leerlingen; hier worden scholen ook grotendeels op afgerekend. Zij zouden graag meer inzetten op de ontwikkeling van een kind en diens maatschappelijk functioneren. In het po en vo helpt de Variawet bij deze focus omdat de wet het mogelijk maakt meer maatwerk in onderwijstijd te bieden voor leerlingen die tijdelijk geen onderwijs kunnen volgen op reguliere po- en vo-scholen. Het uitgangspunt van deze wet is wel om leerlingen toe te laten groeien naar het volgen van de volledige onderwijstijd en ook dat is in lang niet alle gevallen mogelijk. Een aantal professionals vinden het wenselijk om de leerplicht te vervangen voor een ontwikkelplicht; diplomering moet niet altijd het einddoel zijn, ontwikkeling wel.

Doordat de wetten erg sectoraal zijn ingericht, is het voor professionals lastig om de juiste ondersteuning te bieden aan kinderen

Naarmate kinderen met complexere problematiek te maken krijgen, krijgen ze met meerdere wetten, actoren en daarmee verschillende sectoren te maken. Professionals geven aan dat het soms lastig is om de juiste ondersteuning te bieden aan kinderen, omdat de wetten erg sectoraal zijn ingericht en de ononderbroken ontwikkeling van het kind zo niet centraal wordt gezet. Professionals werken vanuit hun eigen organisatie, wetgeving en doelstelling; dit kan het lastig maken om samen te werken. In het speciaal onderwijs komt bijvoorbeeld voor dat sprake is van dagbesteding die dubbel wordt bekostigd, zowel vanuit het onderwijs als vanuit de zorg. Wanneer zo een middag vanuit het onderwijs wordt bekostigd, moet het kind de gehele middag aanwezig zijn, ook als het kind dit (nog) niet aan kan. Het zou beter zijn om meer oog te hebben voor de belastbaarheid van het kind. Om deze reden zijn sommige professionals geen voorstander van extra wet- en regelgeving, het dichttimmeren van de wet- en regelgeving op samenwerking kan in de hand werken dat er nog meer partijen bij een kind betrokken raken.

5 Conclusies

In dit onderzoek bekeken we welke aspecten in de huidige wet- en regelgeving professionals belemmeren om kinderen zich doorlopend te laten ontwikkelen. Dit hebben we gedaan door allereerst de verschillende wetten in de domeinen onderwijs, jeugd, ondersteuning en zorg, en werk en inkomen te bestuderen en met elkaar te vergelijken. Vervolgens hebben we deze wettelijke analyse getoetst bij verschillende professionals die werkzaam zijn binnen deze domeinen.

Hieronder presenteren we de conclusies van ons onderzoek. We bekijken daarbij eerst de verschillende wetten in samenhang, zoomen daarna in op belemmerende aspecten van deze wetgeving voor samenwerking tussen de domeinen en op wat dit betekent voor de drie doelgroepen kinderen die we in het onderzoek onderscheiden. We eindigen dit hoofdstuk met een aantal aanknopingspunten voor een vervolg.

5.1 De wet- en regelgeving in samenhang bezien

De wetten *binnen* een domein kennen vaak wel eenzelfde bedoeling

In de verschillende wetten binnen één domein zien we dat deze vaak eenzelfde bedoeling hebben. Zo kennen de verschillende onderwijswetten allemaal eenzelfde gedachtegoed: onderwijs moet zo worden ingericht dat kinderen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen, zo veel mogelijk op school en zo passend mogelijk bij het ontwikkelingsniveau van kinderen. Hoe dit doel bereikt moet worden, is vervolgens aan de schoolbesturen in het samenwerkingsverband. Deze hebben relatieve vrijheid in hoe deze doelen bereikt moeten worden.

Ook binnen het domein jeugdhulp, ondersteuning en zorg kennen de Jeugdwet, Wmo en Wlz overlap in hun gedachtegoed door de aspecten preventie, eigen kracht en de normale omgeving van kinderen waar zij zich op focussen. Ook de focus van de Wpg en de Wet Verplichte Meldcode overlapt hier gedeeltelijk mee: in deze wetten ligt de focus met name op preventie en vroegsignalering. De Wet Kinderopvang staat in zekere zin meer op zichzelf en sluit niet aan op het domein van de jeugdhulp of onderwijs. Dit heeft er mee te maken dat kinderopvang wordt beschouwd als stimulering voor de arbeidsmarkt.

Alle wetten samen kennen echter geen eenduidige gezamenlijke bedoeling voor de ontwikkeling van kinderen

In alle twaalf wetten die we voor dit onderzoek hebben geanalyseerd, zitten elementen voor kinderen om gezond, veilig en kansrijk op te groeien. Doordat de verschillende wetten in de domeinen uit verschillende tijden en tijdsgedanten stammen, zien we echter geen *overkoepelende* bedoeling. Zo ligt de nadruk bij de Wet Kinderopvang met name op arbeidsparticipatie van ouders in plaats van de ontwikkeling van kinderen. Termen als eigen kracht en normaliseren zijn geen overkoepelende termen voor alle twaalf wetten. Ook krijgt preventie niet in alle wetten even veel aandacht of dezelfde betekenis. Deze termen lijken pas recenter (sinds de decentralisaties) meer nadruk te krijgen in enkele wetten, zoals de wet op het passend onderwijs en de Jeugdwet. Het ontbreken van een gezamenlijke bedoeling kan in de praktijk leiden tot verschillende perspectieven van professionals uit de diverse domeinen op de ontwikkeling van kinderen en hun rol daarin.

Wat evenmin een stimulerende werking heeft, is dat de wetten in de verschillende domeinen niet altijd de onderlinge samenwerking tussen professionals benoemen. Zo wordt de samenwerking tussen primair onderwijs en voortgezet onderwijs nauwelijks benoemd in de wetten, net als de samenwerking tussen de reguliere kinderopvang en de jeugdgezondheidszorg en het primair onderwijs. Onduidelijk is waar het aan ligt dat dat samenwerkingsverplichtingen wel in de ene en niet in de andere wet staan. Het is mogelijk dat hier vanuit de verschillende domeinen een andere beleidstheorie op van toepassing is, of de beleidstheorie over de jaren veranderd is en alleen in recentere wetten is neergelegd.

5.2 **Belemmerende aspecten in de wet- en regelgeving voor de samenwerking tussen onderwijs, zorg en jeugd**

Er zijn verschillende aspecten die de samenwerking tussen professionals werkzaam in de verschillende domeinen belemmeren. Dan gaat het enerzijds om informele belemmeringen, anderzijds om het ontbreken van wettelijke prikkels of het niet nader specificeren van samenwerking in de huidige wet- en regelgeving. Dit kan uiteindelijk een effect hebben op de doorlopende ontwikkeling van kinderen.

Doordat samenwerking niet altijd wettelijk is vastgelegd, gebeurt dit volgens professionals soms nog onvoldoende

Met name de samenwerking tussen de reguliere kinderopvang en de jeugdgezondheidszorg en het primair onderwijs verloopt niet soepel in de praktijk doordat dit niet wettelijk is vastgelegd. Dit brengt risico's met zich mee. Regelgeving omtrent de overgang van voorschoolse voorzieningen naar het primair onderwijs is vereist om te voorkomen dat er te laat wordt ingegrepen. Ook de samenwerking tussen de reguliere kinderopvang en jeugdhulpaanbieders is belangrijk, zonder deze samenwerking bestaat voor met name de eerste groep het risico dat signalen niet worden opgevangen en hun problematiek dusdanig verergert dat later zwaardere ondersteuning nodig is.

Andersson Elffers Felix

Vooral kinderen met een (lichte) ondersteuningsbehoefte kunnen de dupe worden van beperkte samenwerking

Het ontbreken van expliciete afspraken tussen professionals in het primair onderwijs en voorgezet onderwijs, kan er daarnaast toe leiden dat er niet (op korte termijn) passende ondersteuning kan worden geregeld voor kinderen. Dit is met name relevant voor kinderen uit de tweede en derde groep. Zonder passende ondersteuning kan hun problematiek verergeren en hun ontwikkeling meer worden verstoord. Voor hen bestaat het risico dat zij hinder ondervinden of zelfs uitvallen als er onvoldoende continuïteit in de benodigde ondersteuning zit. Kinderen die ondersteuning nodig hebben, hebben volgens professionals vooral baat bij een soepele overgang van het po naar het vo.

Doordat deze samenwerkingen niet wettelijk zijn vastgelegd, vindt er volgens professionals niet altijd voldoende afstemming plaats tussen verschillende voorzieningen. Een prikkel in de wetgeving voor betere samenwerking tussen voorzieningen zou volgens sommige professionals nuttig zijn, aangezien het minder persoonsafhankelijk wordt. Wel vinden professionals belangrijk dat de wetgeving voldoende ruimte biedt in de wijze waarop wordt samengewerkt.

De wijze van samenwerking is ook niet geconcretiseerd, maar daar liggen volgens professionals vooral kansen in de uitvoering

Daarnaast is onvoldoende geconcretiseerd hoe een samenwerking eruit zou moeten zien. In de Wpo en Wvo staat geschreven dat scholen moeten samenwerken, maar *hoe* en *in welke mate* is niet geëxpliciteerd. Hetzelfde geldt voor het op afstemmingsgerichte overleg van de gemeente en samenwerkingsverbanden. De Wet Passend Onderwijs noemt wel nadrukkelijk de zorgplicht voor scholen en het schoolondersteuningsprofiel, maar het *hoe* is niet altijd duidelijk. De betrokken professionals brengen echter wel op dat het concreter en specifiek vastleggen van samenwerking in wet – en regelgeving, ook maakt dat samenwerking complexer kan worden. Ruimte voor verbetering van de samenwerking ligt wat dat betreft meer in de kwaliteit van de uitvoering dan in de wet- en regelgeving.

De wettelijke verschillen in termen als preventie kunnen de ontwikkeling van kinderen belemmeren

Voor kinderen uit de eerste doelgroep geldt dat er vanuit het wettelijk kader wat op hen van toepassing is nauwelijks aandacht wordt besteed aan preventie, alleen via de Wpg. Hierdoor bestaat het risico dat zij door gebrek aan preventieve maatregelen toch lichte ondersteuning nodig hebben.

Voor kinderen uit de tweede en derde doelgroep geldt dat de ondersteuning wellicht kan worden voorkomen als in de kinderopvang en het onderwijs de nadruk (meer) ligt op preventie. In het onderwijs lijkt de ontbrekende aandacht voor preventie in de wetgeving geen negatieve invloed te hebben op de aandacht voor preventie in de praktijk; professionals binnen dit domein geven aan dat het onderwijs volgens hen juist een sterke preventieve functie heeft; professionals geven aan dat het onderwijs volgens hen juist een sterke preventieve functie heeft. Dit is echter een andere blik op preventie dan vanuit de gemeente ('onderwijs is *per definitie* preventie' zeggen onze gesprekspartners). In de kinderopvang is dit echter niet het geval, het ontbreken van expliciete normen over ontwikkeling en preventie in de wet zorgt ervoor dat professionals in de reguliere kinderopvang hun professie vanuit een andere houding beoefenen dan professionals in het onderwijs en de jeugdzorg.

Het verschil in opvatting van wat preventie inhoudt tussen de verschillende domeinen, laat zien dat preventie geen eenduidig begrip is en sterk contextafhankelijk wordt ingevuld.

Andersson Elffers Felix

Kinderen, gezinnen en professionals hebben in de praktijk echter wel met alle systemen die uit de verschillende wetten voortvloeien te maken. Doordat deze niet volledig op elkaar aansluiten met één overkoepelende bedoeling, ervaren professionals knelpunten in de uitvoering om een doorlopende ontwikkeling voor kinderen te realiseren. Zo is het onder andere niet altijd helder wie verantwoordelijk is en wie de regie voert wanneer er sprake is van hulpverlening vanuit meerdere wetten tegelijk of na elkaar. Ook komt de samenwerking tussen voorzieningen niet altijd van de grond. Doordat de wetten sectoraal zijn ingericht, staat de levensloop van het kind op dit moment onvoldoende centraal.

Te grote focus op leerprestaties en leerplicht leidt af van de focus op ontwikkeling

Professionals geven aan dat onder meer door de Leerplichtwet het onderwijs erg is gericht op leerprestaties en te weinig op de ontwikkeling van leerlingen. Kinderen in de drie doelgroepen zouden meer gebaat zijn bij een ontwikkelrecht in plaats van een leerplicht.

De AVG zien professionals als belemmerende factor in de samenwerking

Los van de wetten die in dit onderzoek zijn onderzocht, wordt de AVG regelmatig door professionals genoemd als belemmerende factor. Informatie (van ouders) kan hierdoor moeilijk tot niet worden gedeeld wanneer dit nodig is. Dit maakt het lastig om goed en snel samen te werken.

5.3 Aanknopingspunten voor een vervolg

De kinderen uit onze drie doelgroepen krijgen gedurende hun levensloop met verschillende wetten en daarmee ook verschillende actoren te maken. Een deel van deze actoren hebben wij tijdens dit onderzoek in de praktijk gesproken. De wettelijke analyse en de toetsing van onze resultaten aan de praktijk leverden naast bovenstaande inzichten, ook een aantal belangrijke aanknopingspunten voor vervolg op. Deze aanknopingspunten schetsen wij hieronder. Daarbij formuleren wij per aanknopingspunt een vraag waarover professionals in de praktijk én beleidsmakers (de wetgever) samen in gesprek kunnen..

De levensloop van het kind moet een meer centrale plek in de wetgeving krijgen

- Omdat wetten **sectoraal** zijn ingericht, staat de levensloop van het kind op dit moment onvoldoende centraal.
- Professionals werken vanuit hun eigen organisatie, wetgeving en doelstelling; dit maakt het lastig en niet altijd vanzelfsprekend om samen te werken.
- Er is op dit moment geen sprake van een **overkoepelende bedoeling** in de wetten, ondanks dat dit vanuit de beleidstheorie de ononderbroken ontwikkeling van het kind zou moeten zijn. Een gemeenschappelijk beeld en gedeelde definities van bepalende factoren en begrippen zouden daarom helpen in deze ontwikkeling.

Hoe kunnen we de overkoepelende bedoeling om kinderen zich ononderbroken te laten ontwikkelen in alle toekomstige wet- en regelgeving laten doorklinken?

Professionals hebben behoefte aan ruimte voor een open dialoog over de manier waarop samenwerking vorm moet krijgen

- Hierbij zou de nadruk moeten liggen op de **gezamenlijke maatschappelijke opgave** in plaats van de eigen organisatie, wetgeving en doelstelling.
- Aan extra regelgeving is echter minder behoefte, dit zou de ruimte voor **dialoog, creativiteit en maatwerk** namelijk kunnen versmallen.
- Wel is het van belang dat er meer (integraal) vanuit de vraag van het kind of gezin wordt gedacht, en dat hier **ruimte** voor wordt gemaakt.

- Deze samenwerking is ook van belang in het kader van **preventie**. Een nauwere samenwerking tussen het onderwijs en de jeugd(gezondheids)zorg kan er bijvoorbeeld voor zorgen dat vraagstukken sneller en efficiënter opgepakt kunnen worden en dat er niet te lang van eigen kracht wordt uitgegaan.

Hoe kan er samen voor gezorgd worden dat er meer ruimte voor dialoog tussen professionals komt, zowel tussen als binnen de verschillende domeinen?

De samenwerking tussen de reguliere kinderopvang, onderwijs en jeugdzorg kan beter worden gefaciliteerd.

- Er moet beter samengewerkt worden tussen de reguliere kinderopvang en jeugdhulpaanbieders om te voorkomen dat kinderen te laat **de juiste ondersteuning** krijgen en hun problematiek verergert.
- Deze samenwerking staat **nauwelijks vastgelegd** in de wet en vindt in de praktijk onvoldoende plaats.

Welke aanvullende regelgeving en instrumenten kan bijdragen aan het beter faciliteren van de samenwerking tussen reguliere kinderopvang, onderwijs en jeugdzorg?

Er bestaat behoefte aan (wettelijke) regels of instrumenten die ervoor zorgen dat de ontwikkeling van het kind binnen de kinderopvang meer centraal wordt gezet.

- Ook wettelijke normen over ontwikkeling en preventie in de reguliere kinderopvang ontbreken. Hierdoor **verschillen de uitgangspunten** van de professionals in kinderopvang, onderwijs en jeugd(gezondheids)zorg.
- **Vroegsignalering** is daarbij geen vast gegeven in de reguliere kinderopvang. Dit maakt het lastiger om ondersteuning of preventieve maatregelen te kunnen aanbieden.
- Professionals in het basisonderwijs merken op dat zij regelmatig kinderen binnenkrijgen die er in de kinderopvang ‘uitgehaald’ hadden moeten worden. In combinatie met de beperkte samenwerking tussen de kinderopvang en het onderwijs vormt dit een risico voor de ononderbroken ontwikkeling van kinderen.

Welke aanvullingen in wet- en regelgeving rond de kinderopvang kunnen bijdragen aan een betere signalering en samenwerking om hulp tijdig te kunnen bieden?

In het onderwijs mag meer nadruk worden gelegd op de ontwikkeling van het kind en minder op leerprestaties

- Hoewel de **ononderbroken ontwikkeling** van kinderen in (een deel van) de onderwijswetten wordt genoemd, ligt de nadruk in het onderwijs nog steeds op de leerprestaties. Professionals vanuit zowel het onderwijs als het jeugddomeinen voelen niet altijd de (wettelijke) ruimte om gezamenlijk aan deze ontwikkeling te werken.
- **Professionals** zouden graag meer (kunnen) inzetten op de ontwikkeling van een kind en diens maatschappelijk functioneren. Diplomerings hoeft niet altijd het einddoel zijn, ontwikkeling wel. Voor sommige kinderen, zoals in de derde doelgroep, is dat namelijk niet bevorderlijk of haalbaar.

Hoe kan het onderwijs voor sommige kinderen beter ingezet worden op hun ontwikkeling in plaats van leerprestaties en wat is daarvoor (in de samenhang tussen de Jeugdwet en onderwijswetten) nodig?

Andersson Elffers Felix

Om preventief te kunnen werken is informatie-uitwisseling van groot belang

- De JGZ, de kinderopvang en scholen uit het primair onderwijs kunnen op dit moment als gevolg van de **AVG-wetgeving** geen informatie delen zonder toestemming van de ouders van een kind.
- Hierdoor kan niet altijd (meteen) de juiste ondersteuning geboden worden.
- Vooral bij kinderen die (mogelijk) ondersteuning nodig hebben is het belangrijk dat hulpverleners goed kunnen samenwerken en snel kunnen **schakelen**.

Hoe kan er binnen de grenzen van de AVG-wetgeving gezocht worden naar mogelijkheden om informatie-uitwisseling soepeler te laten verlopen en hulpverleners sneller te laten schakelen?

Bijlage: geïnterviewde professionals

Regio Utrecht

Schoolpsycholoog (voortgezet speciaal onderwijs)

Projectmanager Educatieve Kwaliteit en Educatie (kinderopvang)

Gebiedsmanager (kinderopvang)

Directeur (primair onderwijs)

Buurtteammedewerker

Programmaleider passend onderwijs (samenwerkingsverband vo)

Programmamanager onderwijs & zorg (samenwerkingsverband po)

Afdelingsleider (voortgezet onderwijs)

Regio De Meijerij

Beleidsmedewerker sociaal domein (gemeente)

Beleidsmedewerker zorg (gemeente)

Directeur (kinderopvang)

Klantmanager Jeugd (jeugdhulp)

Jeugdverpleegkundige (GGD)

Beleidsmedewerker (samenwerkingsverband po)

Directeur (samenwerkingsverband vo)

Sectordirecteur (voortgezet onderwijs)

Regio Holland Rijnland

Onderwijsspecialist (samenwerkingsverband po)

Directeur (speciaal onderwijs)

Directeur (speciaal onderwijs)

Directeur (voortgezet onderwijs)
